

डोंगरी विभाग विकास कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणा-या विकास कामांबाबत मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन,
नियोजन विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक-डोंविका-२००६/प्र.क्र.१०५/का.१४५५.
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक - ६ फेब्रुवारी, २००७

पहा :-

- १) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-बीजीटी-१०९२/प्र.क्र.५९/योजना-१९, दिनांक- १३ जुलै, १९९२,
- २) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्र. -डोंविका-१०९३/प्र.क्र.९६/योजना-१९ दि.१६ सप्टेंबर, १९९३ व दि.१९ जानेवारी,१९९४,
- ३) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-डोंविका-१०९३/प्र.क्र.६६/योजना-१९ दिनांक- २७ ऑक्टोबर, १९९३,
- ४) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-डोंविका-१०९३/प्र.क्र.७६/योजना-१९, दिनांक - २९ जानेवारी, १९९४,
- ५) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-डोंविका-१०९४/सं.क्र.९६/योजना-१९, दिनांक - ९ मार्च, १९९४,
- ६) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-डोंविका-१०९३/प्र.क्र.९६/कार्या.१४५५ दिनांक - १६ नोव्हेंबर, १९९४,
- ७) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक-डोंविका-१०९३/प्र.क्र.७६/कार्या.१४५५ दिनांक - १९ मार्च, १९९६,
- ८) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक- डोंविका-१००२/प्र.क्र.९८/का.१४५५, दिनांक - २१ डिसेंबर,२००२,
- ९) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्रमांक- डोंविका-१००५/प्र.क्र.१२३/का.१४५५, दिनांक - २४ फेब्रुवारी,२००६.

प्रस्तावना :-

डोंगरी विभाग विकास कार्यक्रम हा राज्यामध्ये सन १९९१-९२ पासून राबविण्यात येत आहे. सद्यःस्थितीत राज्याच्या २१ जिल्ह्यातील ७३ तालुक्यांचा पूर्णगट डोंगरी क्षेत्र म्हणून तर ३५ तालुक्यांचा उपगट डोंगरी क्षेत्र म्हणून डोंगरी क्षेत्रात समावेश करण्यात आला आहे. या कार्यक्रमासाठी विशेष निधी देण्यात येतो. या निधीमधून घेण्यात येणा-या कामांबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये मार्गदर्शक सूचना देण्यात आल्या आहेत. या कार्यक्रमासाठी मंजूर होणा-या एकूण निधीमधून ५०% राखीव निधी पाटबंधा-याची कामे, रस्ता विकासाची कामे, पाणी पुरवठ्याची कामे, समाज मंदीरे, सामाजिक सभागृहे, उपसा जलसिंचन योजना व त्यांच्या दुरुस्त्या, एस.टी.निवारा (पिकअप शेड) ह्या कामासाठी आरक्षित आहे आणि उर्वरित ५०% तरतूद शाळा खोल्यांच्या बांधकामासाठी राखून ठेवण्यात येते. तथापि, ज्या पूर्णगट/ उपगट डोंगरी तालुक्यांमध्ये प्राथमिक शाळा खोल्यांच्या बांधकामास वाव नाही असे शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद यांनी प्रमाणित केल्यास संबंधित पूर्णगट / उपगट डोंगरी तालुक्यांमध्ये प्राथमिक शाळा खोल्यासाठी ५०% आरक्षित निधीतून शैक्षणिकदृष्ट्या उपयुक्त प्राथमिक शाळा खोल्या स्वच्छतागृहाचे बांधकाम, स्वच्छता गृहासाठी लागणारे पाणी, रुफ टॉप वॉटर, हार्वेस्टिंग तत्वाचा वापर करून पाण्याचा साठा करणे, कंपाऊंड वॉलचे बांधकाम, पाठयपुस्तके, गणवेश, खडू-फळा, शाळाखोली परिसरात वृक्षारोपण, प्राथमिक शाळांसाठी संगणक संच व शैक्षणिक आज्ञावली (सॉफ्टवेअर) इत्यादी शैक्षणिकदृष्ट्या उपयुक्त अशी विकास कामे घेण्यात येतात.

मुलांच्या आरोग्याच्या आणि पोषणाच्या दृष्टिने अंगणवाडी महत्वाची भूमिका पार पाडू शकतात. लहान मुलांना अंगणवाडीमध्ये पोष्टीक आहार पुरविला जातो. तसेच मुलांच्या आरोग्याबाबतच्या चाचण्या केल्या जातात. ही परिस्थिती लक्षात घेऊन "अंगणवाडीसाठी इमारतीचे बांधकाम" ही बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. त्यावर सर्वांगीण विचार करून शासन खालील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय

डोंगरी विभाग विकास कार्यक्रमांतर्गत मंजूर होणा-या एकूण निधीमधून ५०% राखीव निधी पाटबंधा-याची कामे, रस्ता विकासाची कामे, पाणी पुरवठ्याची कामे, समाज मंदीरे, सामाजिक सभागृहे, उपसा जलसिंचन योजना व त्यांच्या दुरुस्त्या, एस.टी.निवारा (पिकअप शेड) ह्या कामासाठी आरक्षित आहे. त्यामध्ये,

"अंगणवाडीसाठी इमारतीचे बांधकाम", याचादेखील अंतर्भाव करण्यास शासन मान्यता देत आहे. मात्र, हे काम "डोंगरी विभाग विकास कार्यक्रमाच्या सर्वसाधारण मार्गदर्शक तत्वांच्या" अधिन अनुज्ञेय राहिल.

२. सदरची कामे जिल्हा परिषदांमार्फत करून घेऊन महिला व बाल कल्याण विभागात याबाबतचा टाईप प्लॅन तयार करणे बंधनकारक राहिल.

३. निवडणूक आयोगाचे वेळोवेळी निवडणूका संदर्भातील आचारसंहितेचे निर्गमित होणारे आदेश विचारात घेऊन योग्य ती कार्यवाही करण्याची दक्षता घ्यावी.

४. सदरहु सर्व कामे ही यापूर्वी या योजनेंतर्गत निश्चित करण्यात आलेल्या रु. १० लक्ष च्या कमाल मर्यादेतच घेण्यात येतील. तसेच, या कामास प्रशासकीय मान्यता देण्यास जिल्हाधिकारी सक्षम असतील.

५. हा शासन निर्णय महिला व बाल विकास विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ४/ का.६, दि. ३१.१.२००७ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे. **हे आदेश दिनांक १ एप्रिल, २००७ पासून अंमलात येतील.**

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००७०२०५१६३२१६००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(निं.बा.रायलापूरकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) राज्यपालांचे सचिव,
- २) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
- ३) सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,
- ४) शासनाचे मुख्य सचिव,
- ५) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
- ६) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ७) सर्व विभागीय आयुक्त,
- ८) महालेखापाल १/२, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- ९) महालेखापाल १/२, (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- १०) जिल्हाधिकारी, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, धुळे, नंदूरबार जळगांव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, हिंगोली, बीड, नांदेड, अमरावती, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ,
- ११) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, धुळे, नंदूरबार, जळगांव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, हिंगोली, बीड, नांदेड, अमरावती, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ,
- १२) सर्व विशेष कार्य अधिकारी (नियोजन), विभागीय आयुक्तांचे कार्यालय, कोकण, नाशिक, पुणे, अमरावती, औरंगाबाद विभाग,
- १३) जिल्हा नियोजन अधिकारी ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, धुळे, नंदूरबार, जळगांव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, हिंगोली, बीड, नांदेड, अमरावती, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ,
- १४) जिल्हा कोषागार अधिकारी, ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, धुळे, नंदूरबार, जळगांव, नाशिक, अहमदनगर, पुणे, सातारा, सांगली, कोल्हापूर, औरंगाबाद, हिंगोली, बीड, नांदेड, अमरावती, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ,
- १५) निवड नस्ती, (का. १४५५).